

روزنامه اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی کیلان

صاحب امتیاز و مدیر مسول: **محمد کاظم شکوهی راد**

رشت – خیابان آیت ا... احسان بخش (صیقلان – تختی) ساختمان توسکا

طبقه ۳ کدپستی: ۴۱۷۳۷۳۸۰۳۳

تلگرام: ۰۹۱۱۳۸۷۴۱۲۵

امور آگهی ها: ۳۲۲۶۸۱۱۵

لیتوگرافی و چاپ: شرکت چاپ و نشر نوین

سایت: **www.gilan-today.com**

پست الکترونیک: **gilantoday@gmail.com**

کیلان امروز

دوشنبه ۱۵ دی ۱۳۹۹ | ۲۰ جمادی‌الاولی ۱۴۴۲ | ۴ ژانویه ۲۰۲۱

ایزاک آسیموف؛ عنصر خیال در داستان‌های علمی تخیلی

گیلان امروز – شما چه نوع داستان علمی تخیلی‌ای را دوست دارید؟ از دید بعضی‌ها داستان‌های تخیلی باید مملو از غیرممکن‌ها، وسایل شگفت‌انگیز، سفرهای زمانی، پرواز با سرعت بیشتر نور باشند، آنها دوست ندارند هیچ محدودیتی حتی قوانین شناخته‌شده و مسلم فیزیک را در داستان ببینند.

اما سلیقه شخصی من واقعا این نیست، در واقع مقاله‌ای از ایزاک آسیموف را که در زیر می‌خوانید، نمایانگر سلیقه من در خواندن داستان‌های علمی-تخیلی است، از دید من بستر علمی تخیلی با رها کردن پرنده تخیل، از قید آوردن نویسنده‌اش از بند محدودیت‌های زمانی، مکانی و جبرهای سیاسی، می‌تواند بیانگر موضوعات و بیشش‌های والاتری باشند. اگر فرصتی پیش بیاید در این مورد به صورت مشروح خواهیم نوشت.

در نوشته زیر می‌خوانیم که چرا در نوشتن علمی-تخیلی نباید به کلی نسبت به واقعیت‌های علمی بیگانه باشیم، طوری که ولنگاری بر نوشته‌مان حکمفرما باشد و به چه

دلیل باید چارچوب‌هایی عقلی را رعایت کنیم.

بعضی وقت‌ها نامه‌هایی به‌دقت مجله (آسیموف از مجله ی SCIENCE FICTION صحبت می‌کند که خود سردبیری آن را به عهده داشت)، می‌رسد و در آن‌ها بر من خرده می‌گیرند که چرا اظهارنظرهای قاطعی می‌کنم که مثلا” «سفر کردن با سرعتی بیش‌از سرعت نور غیرممکن است.» در این نامه‌ها شاید چنین جملاتی پیدا شود: «هرگز نگویند غیرممکن. چون گفتن این‌که چیزی غیرممکن است، خود غیرممکن است. هر چیزی که آدم بتواند در خیال مجسم کند، انجام‌پذیر است.»

حرف بزرگی نیست؟ و سرشار از روح سرسختی و تسلیلم‌ناپذیری؟

نه، این طور نیست. این حرف‌ها نامعقول‌اند. من به‌راحتی می‌توانم تصور کنم که در هوا معلق مانده‌ام، بدون آن‌که از نیرویی کمک بگیرم. آیا کسی شرط‌بندی می‌کند که من فقط به‌نیروی خیال و تجسم می‌توانم چنین کنم؟ من به‌راحتی می‌توانم تصور کنم که جادوانه خواهم زیست. اما تخیل هرگز جامه عمل بدان نخواهد پوشاند.

البته پاسخ من به این سؤال این است که برخی از تخیل‌ها این‌جا و هم این‌که و در خصوص فردی خاص لزوما” به‌تحقق نخواهد پیوست، بلکه ممکن است روزی در سایه کشف جدیدی به‌طور کلی برای بشریت به‌حقیقت بپیوندد. با این همه، شاید برخی چیزهایی که به‌راحتی تصورکردنی هستند، هرگز صورت حقیقت به‌خود نگیرند.

قوانین طبیعت مجموعه‌ای از محدودیت‌ها هستند. قانون بقای انرژی به‌ما می‌گوید که به‌هیچ روی نمی‌توانیم انرژی را از هیچ به‌وجود آوریم یا انرژی را نابود کنیم. قانون دوم ترمودینامیک تصریح می‌کند که نمی‌توانیم انرژی را به‌صورتی که می‌توانیم از آن‌ها حذف، اصل عدم قطعیت به‌ما می‌گوید که ترکیبی از چند اندازه‌گیری را در آن واحد نمی‌توانیم انجام دهیم. نظریه کوانتومی می‌گوید که ما نمی‌توانیم رفتار یک الکترون واحد را پیش‌بینی کنیم. نسبیّت به ما می‌گوید که ما نمی‌توانیم با سرعتی بیش‌از سرعت نور حرکت کنیم.

«می‌توانیم بگوییم که جهان هستی تقریبا” فقط در چارچوب این محدودیت‌هاست که وجود دارد. گاه می‌توانیم نبود چنین محدودیت‌هایی را ثابت کنیم. هم‌چنان که زمانی دریافتیم قانون بقای پارینه همواره لزوما” مراعات‌کردنی نیست، مگر این‌که قانونی عام‌تر و محدودیتی عام‌تر در نظر گرفته شود.

وجود جهانی عاری از این‌گونه محدودیت‌ها تصورناپذیر و حتی نامطلوب است. خوب است این مسئله را با بررسی یک‌جهان به‌مراتب کوچکتر، یعنی عرصه‌ی شطرنج روشن کنیم. بازی شطرنج شامل مجموعه‌ای از حرکت‌های تکراری و در چارچوبی از محدودیت‌هاست. هیچ‌کس نمی‌تواند در هر نوبت دو بار حرکت کند. فیل فقط می‌تواند به‌طور آریب حرکت کند. رخ فقط مجاز است به‌طور عمودی و افقی جابه‌جا شود و سرباز فقط به‌سمت جلو حرکت می‌کند (مگر آن‌که بخواهد مهره، دیگری را بزند و در آن‌سورت مروب هم می‌تواند حرکت کند) و همین‌طور در مورد سایر مهره‌ها. حال باید پرسید اگر دو بازیکن برای انجام یک‌بازی شتاب‌آمیز و سردستی‌شاطرچ در مقابل هم نشینند و یکی به‌دیگری بگوید: «هیچ‌چیز غیرممکن نیست. آن‌چه را که بخواهیم در خیال مجسم کنیم، می‌توانیم انجام دهیم. هر وقت بخواهیم حرکت می‌کنیم و در هر جتهی که مایل باشیم، پیش می‌رویم.» چه‌خواهد شد؟

در این صورت هیچ بازی ای صورت نخواهد گرفت. شطرنج غیرممکن و بی‌معنا

می‌شود. جهان یک بازی شطرنج بسیار بزرگ و پیچیده است و مغز آدمی این بازی را انجام می‌دهد و با توجه به سیر تحول آن می‌کوشد که جهان را درک کند. با این‌حال، بدون محدودیت‌های قوانین طبیعت، هیچ بازیی وجود ندارد و هرگز نمی‌توان به درکی از آن دست یافت. البته، ما باید از درک این‌که قوانین

طبیعت چیستند مطمئن شویم و گاه ناگزیریم درک خود را از جهان جرح و تعدیل کنیم. اما این تأثیری بر وضع کلی موجود نمی‌گذارد.

با این‌حال ما در آثار علمی‌تخیلی این محدودیت‌ها را آزادانه زیرپا می‌گذاریم. بر حسب معمول من در زمان‌هایم «مسافرت با سرعت بیش‌تر از سرعت نور » را می‌آورم. من در یکی‌از داستان‌هایم از قانون بقای انرژی تخطی کرده‌ام. در داستان دیگری از ضد گرانش استفاده کرده‌ام. گو این‌که نیک می‌دانم که چنین چیزی وجود ندارد و البته از ایده «مینیاتورسازی» در داستان سفر خیالی‌ی، و نیز در داستان دیگری سود جست‌ام، هر چند که اطمینان دارم که این نیز غیرممکن است. اما چرا چنین سبک و شیوه‌ای به‌کار می‌گیرم؟ به این خاطر که داستانی بگویم و طرح آن‌را بریزم. برای مثال، به‌کارگیری ایده «مینیاور سازی» در این داستان‌ها صرفا” ابزاری است برای این‌که به‌یک دانشمند متعهد نشان دهم که محصول فکر او ممکن است از زندگی او مهم‌تر باشد.

اما در این مورد پاسخ من به کسانی که قلم به‌دست می‌گیرند و با ارسال نامه‌ای انتقادآمیز می‌نویسند: «مگر نه این است که هر نویسنده داستان علمی‌تخیلی باید علم بداند»، چیست؟ آسان می‌گویند: «این یک مجسمه علمی تخیلی است.

» اما خوب دقت کنید که تخیل داریم تا تخیل.

بگذارید مثالی بزنم. پسر جوانی که در راه بازگشت از مدرسه به‌خانه است، در بین راه با دیگر بچه‌ها بازی می‌کند و دیر به‌خانه می‌رسد. پدر که از تأخیر پسر عصبانی است از او توضیح می‌خواهد.

خوب، پسر که شتاب‌زده چیزی را در ذهن سرهم‌بندی کرده است، می‌گوید: «داشتم به‌سرعت به‌خانه می‌آمدم که در چهارراه نزدیک خانه دو اتوموبیل با هم تصادف کردند. سرنشینان آن‌ها بیرون آمدند، داد و فریاد کشیدند، جر و بحث کردند و گلاویز شدند که پلیس سررسید و من که محو تماشا‌ی این صحنه بودم، متوجه گذشت زمان نبودم.»

او ممکن است با این‌کار پدر را متقاعد کند و پدر هم از تصعیرش بگذرد. اما تصور کنید پسر بگوید: «با عجله زیاد داشتم به‌خانه می‌آمدم که در چهارراه نزدیک خانه به‌یک اژدهای بزرگ ارغوانی با خال‌های زرد برخوردم که از دهانش آتش بیرون می‌آمد…» یقینا” او هرگز مجال نخواهد یافت که داستان را به‌آخر برساند، زیرا پدر بی‌درنگ گوشش را می‌گیرد و او را کشان‌کشان به‌منزل می‌برد

تا تنبیه کند.

حال ببینیم، تفاوت این دو مورد چیست؟

پسر در هر دو مورد دروغ می‌گوید. در هر دو مورد سعی بر این است که یک‌واقععه، کوتاه تخیلی ساخته شود. منتها پسر در یک مورد دروغش را عملی جلوه می‌دهد

و در دومی غیرعملی. تفاوت در این است که دروغ اول مقبول و پذیرفتنی است و دروغ دوم این‌طور نیست. کلید موفقیت هر داستان علمی،تخیلی، مقبولیت محتواست و نه لزوما” دقت و صحت علمی.

وقتی که من از «مسافرت با سرعتی بیش‌تر از سرعت نور» یا «مینیاتورسازی» یا هر چیز غیرممکن دیگر استفاده می‌کنم، با زحمت زیاد می‌کوشم آن‌را در لفافی از موضوعات فرعی ببوشانم تا مقبول و معقول جلوه کند. لازمه‌ی انجام این‌کار آن است که نویسنده فهم و درک علمی داشته باشد و او چاره‌ای جز این ندارد.

برای مثال، می‌توان با تمهیداتی قانون بقای انرژی را نقض کرد یا از جتی خواست در یک چشم به‌هم زدن قصری برای ما بسازد. این کار خوبی به‌نظر می‌رسد، اما وهم و خیال است.

از طرفی دیگر، می‌توان با گفتگو کردن درباره جهان‌های چندگانه با مجموعه متفاوتی از قوانین طبیعت، از قانون بقای انرژی تخطی کرد– همان‌گونه که من کردم. اگر شما نیز به‌خوبی چنین کنید، کاری علمی‌تخیلی کرده‌اید.

نکته دیگری که باید بدان افزود این‌که «تخیلی»بودن یک‌چیز، هیچ مجوزی برای دروغ صریح و مطلق بودن آن چیز به‌دست نمی‌دهد.

در فیلم‌های بازاری وسترن گاهی قهرمان ماجرا تفنگ خود را سی و هفت بار شلیک می‌کرد، بی‌آن‌که آن‌را مسلح کند. کودکائی که فیلم را تماشا می‌کنند، هیچ اهمیت یا حساسیتی به‌آن نشان نمی‌دهند. چون فیلم صرفا” یک‌وسترن تخیلی است. اما من که در آن‌جا نشسته‌ام و

فیلم را تماشا می‌کنم، تعداد تیرهای شلیک‌شده را که توهینی آشکار به‌بیننده است، می‌شمارم. یا در صحنه‌ای دیگر قهرمان ما از فراز صخره‌ای به‌ارتفاع ۱۰ متر به‌پایین می‌پرد و درحالی‌که پاهایش از هم باز و گشاده است، درست بر پشت اسبش می‌نشیند و اسب به‌سرعت از آن‌جا می‌گریزد و او را از چنگ دنبال‌کنندگان می‌رهاند. من که ناظر این ماجرا هستم، متعجب می‌شوم که چرا به‌هنگام افتادن او بر اسب، پشت حیوان نمی‌شکند یا استخوان‌های نشیمن‌گاه قهرمان خرد نمی‌شود. در نمایشنامه ژول سزار، ویلیام شکسپیر می‌گوید که بروتوس صدای ضربه‌ء ساعت را می‌شنود. حال آن‌که می‌دانیم تا حدود یک‌هزار سال بعد از عهد بروتوس ساعت‌هایی که با نواختن ضربه زمان را اعلام می‌کنند، هنوز اختراع نشده بودند. در اثر دیگرش، ریچارد سوم فرمانروا اشاره به‌ماکیاول جانینکار می‌کند. در صورتی که ماکیاولی در آن‌زمان در عنفوان جوانی بود و هنوز کتاب‌هایی را که بعدها موجب شهرتش شد، ننوشته بود.

ما شکسپیر را به‌خاطر این لغزش‌ها می‌بخشیم، زیرا او شکسپیر بود. اما اگر یک نویسنده جدید رمانس‌های تاریخی مرتکب این‌گونه اشتباهات شود، حاضر نخواهیم بود بگوییم: اوه، خوب، این یک اثر تاریخی تخیلی است.» بلکه بر عکس به‌احتمال زیاد فکر خواهیم کرد که این کتاب از پشتوانه تحقیقی خوبی برخوردار نیست و حتی اگر سبک و شیوه نگارشش هم عالی باشد، احتمالا” آن‌را کنار خواهیم گذاشت.

به‌همین قیاس، می‌توان نویسنده داستان علمی‌تخیلی را که از غیرممکن‌ها استفاده کرده و آن‌ها را در زیر نقاب‌ی از مضامین فرعی با چیره‌دستی پوشانده است، بخشید. اما نمی‌توان نویسنده داستان علمی، تخیلی را به‌خاطر بی‌توجهی مطلق به‌علم، بخشید. باور کنید که تشخیص و تمیز این قبیل نادانی علمی کار دشواری نیست. کسی که درک علمی نداشته باشد و بخواهد که یک اثر علمی تخیلی بنویسد، در هر صفحه ده‌هزارده‌بار خود را لو می‌دهد.

اثر علمی، تخیلی باید معقول باشد ولی فانتزی لازم نیست این‌چنین باشد. اثر علمی، تخیلی از جهانی بحث می‌کند که احتمال رسیدن به‌آن از طریق دگرگونی‌های درست در علم و تکنولوژی میسر است. اثر فانتزی از جهانی بحث می‌کند که نباید بدین‌گونه به آن دست یافت. در یک اثر علمی، تخیلی علم به‌مثابه ستون فقرات است و در یک اثر فانتزی، وهم و خیال.

امروز و هر روز با گیلان امروز

۰۱۳۳۲۲۶۸۱۱۳ ۰۱۳۳۲۲۶۸۱۱۵

Gilan-today.com

همکاران گیلان امروز :

وحید اسماعیلی (مسئول تحریریه)، حسین عنبری، سعید سیمیاری، علیرضا خانی، احمد خدمتگزار

نسرین شکوهی راد، وحیده اسماعیلی، شهلا ابراهیم زاده، فرشته فتوحی، سمیرا بشارت

شهرستانها : باشار مقدم، یدالله کشاورز و محبوبه شالی

کشکول

قضیه کشف آدم کوچولوها در ایران چیست؟

گیلان امروز– رئیس مؤسسه باستان شناسی دانشگاه تهران گفت: عکس و فیلم های تهیه شده درباره کشف آدم کوچولوها در ایران صحت ندارد. مصطفی ده پهلوان رئیس مؤسسه باستان شناسی دانشگاه تهران درباره برخی شایعات و توهمات افراد مبنی بر پیدایش آثار باستانی عجیب مانند آدم کوتوله‌ها و گنج‌های فراواقعی گفت:فکر می‌کنید آیا اگر چنین چیزهایی بود ما نمی‌دیدیم؟ آن هم در دوره‌ای که همه مردم حتی در روستاهای دورافتاده یک گوشی موبایل با امکان تصویربرداری دارند؟ یکی دو فیلم در فضای مجازی پخش شده که تقلبی است این افراد به ما مراجعه کرده و گفتند در منطقه خوی حین حفاری در شب، سه آدم کوتوله ۳۰ سانتی از خاک بیرون زده‌اند که یکی از آنها زیردست و پا له شد و دو تای دیگر زن و مردی هستند که جیغ می‌کشند و کاهو می‌خورند. من از آنها خواستم فیلم آنجا ببینمشان گفتند خبر می‌کنیم. چند سالی است رفته‌اند که خبر بدهند! این وظیفه سازمان‌ها دولتی مرتبط و رسانه ملی است که به مردم آگاهی و هشدارهای لازم را بدهند تا در دام این کلاهبرداری‌ها نیفتند. مالباختگان جرأت ندارند شکایت کنند و به مراجع حقوقی و قضائی مراجعه کنند وگرنه تعداد این مالباختگان هزاران نفر هستند. میراث ایران با دستان فرزندان خودش در حال نابودی است و این واقعیتی بسیار دردناک و تلخ است. آه و افسوسی که آیندگان خواهند کشید را از الان می‌توان شنید.

اگر این ۱۱ نشانه را درون خود دارید شما یک نابغه هستید

گیلان امروز– یکی از شناخته شده‌ترین راه‌ها برای اندازه گیری هوش و مشخص کردن نابغگی افراد تست‌های ضریب هوشی می‌باشد. اما این تست‌ها نمی‌توانند تمامی ابعاد توانایی‌های شما را بررسی کرده. در حقیقت نابغه بودن شما را تشخیص دهند. روانشناسان معتقدند که آزمون‌های ضریب هوشی حداقل دو فاکتور بسیار مهم یعنی خلاقیت و احساسات را اندازه گیری نمی‌کنند و در نتیجه می‌توان گفت که نتایج آن‌ها دقیق نمی‌باشد. بسیاری از کارشناسان بر این اعتقادند که انواع مختلفی از هوش وجود دارد و به همین دلیل نمی‌توان به شکلی دقیقی میزان آن را برای افراد اندازه گیری کرد.

ما در اینجا قصد داریم ۱۱ نوع هوش و یا ۱۱ نشانه را به شما بگوییم که اگر در آن‌ها قوی هستید یک فرد نابغه و بسیار موفق به شمار می‌روید.

- توانایی همدلی دارید و با دیگران همدل هستید.
- برای تنهایی ارزش قائل هستید.
- خودتان را درک کرده و درباره تمایلات و ارزش زندگی تان آگاهی دارید.
- شما همواره تمایل دارید تا چیزهای بیشتری بدانید.
- مشاهده گر خوبی هستید و چیزهایی که مشاهده می‌کنید را به خاطر می‌سپارید.
- بدن‌تان حافظه خوبی دارد. برای مثال شاید سال‌ها پیش به یک رستوران رفته اید، اما هنوز هم پاهایتان راه را به درستی می‌دانند.
- به راحتی می‌توانید از عهده چالش‌های پیش روی تان در زندگی برآیید.
- آرامش خود را در شرایط مختلف حفظ کرده و در این کار مهارت دارید.
- به طور معمول نگران اتفاقاتی هستید که خواهند افتاد.
- توانایی و مهارت این را دارید که احساسات خود را مدیریت کنید.
- و در نهایت شما یک حیوان خانگی دارید.

چگونه اطلاعات شخصی را از گوشی اندرویدی پاک کنیم؟

گیلان امروز– اگر قصد فروش، بخشیدن یا بازیافت تلفن اندرویدی قدیمی خود را دارید، در ابتدا باید اطلاعات شخصی موجود در آن را کاملا پاک کنید. برای پاکسازی اطلاعات شخصی موجود در دستگاه باید عملیات فکتوری رست یا تنظیمات مجدد کارخانه را انجام دهید. این فرآیند تقریبا ساده است، اما اگر بخواهید گوشی خود را پس از این که اطلاعاتش را پاک کردید به فرد دیگری بدهید، در این صورت چند اقدام اضافی باید انجام دهید.

چگونه یک دستگاه اندرویدی را پاک کنیم؟

موقعیت دقیق گزینه «ریست» (RESET) در بخش تنظیمات (SETTING)، به نسخه سیستم عامل اندرویدی بستگی دارد که دستگاه از آن استفاده می‌کند، در اکثر تلفن‌ها می‌توانید:

۱– به قسمت تنظیمات برنامه رفته و وارد گزینه «سیستم» شوید.

۲– سپس «ریست» و «ریست فون» را انتخاب کرده و انتخاب خود را تایید کنید.

در برخی از تلفن‌ها برای رسیدن به گزینه «ریست» باید گزینه «پیشرفته» (ADVANCED) را انتخاب کنید.

در گوشی سامسونگ، مرحله‌ی که باید برای «ریست» تلفن انتخاب کنید، اندکی متفاوت است. باید وارد بخش تنظیمات شوید و سپس به قسمت مدیریت کل (GENERAL MANAGEMENT) بروید و در آنجا گزینه «ریست» را خواهید یافت.

۳– هنگامی که «ریست» انجام می‌شود، دستگاهی خواهید داشت که مثل روز اولی است که خریداری کرده بودید و هیچ اطلاعاتی در آن وجود ندارد.

اگر قصد دارید تلفن را به فرد دیگری بدهید، باید «حفاظت فکتوری ریست» را حذف کنید. گزینه مذکور مانع از این می‌شود که یک دزد تلفن شما را پاک کرده و آن را انکار که متعلق به خودش بوده است، استفاده کند. حتی پس از پاک کردن اطلاعات، گوشی‌ی از شما می‌خواهد با «حساب گوگل» خود وارد شوید مگر این که پیش از آن ابتدا «حفاظت فکتوری ریست» را غیرفعال کنید. اگر قصد دارد تلفن را بازیافت یا نابود کنید، می‌توانید از انجام این مرحله چشم‌پوشی کنید. برای حذف «حفاظت فکتوری ریست» باید:

۱– قفل صفحه گوشی را غیرفعال کنید.

۲– وارد قسمت «تنظیمات» شوید و سپس گزینه «کانتس و بک آپ» را انتخاب کنید.

۳– وارد قسمت «کانتس» شوید.

۴– سپس «گوگل اکانت» را انتخاب کرده و با انتخاب گزینه «حذف اکانت»، انتخاب خودتان را تایید کنید.